

Kirkeblad

for Løgumkloster Sogn

22

april - maj - juni - juli 2017

Altartavlen fra Jerne og dens restauratorer

Løgumkloster kirke fik en ny altartavle i forbindelse med restaureringen 1913-26. Den gamle tavle var et værk fra 1799 af maleren Jes Jessen fra Åbenrå. Hovedmotivet var et maleri forestillende Kristi bøn i Gethsemane, derunder et maleri med nadveren. Denne tavle blev henstillet i kapellet nordøst for koret uden at være offentligt tilgængelig. Senest er malerierne blevet tilgængelige ved ophængning i sakristiet. Den nye tavle, et gotisk alterskab fra o. 1475-1500, blev hentet fra Jerne kirke ved Esbjerg.

I Jerne var denne altartavle blevet tilovers allerede i

1654, da kirken dér fik en ny-lavet barok altartavle til afløsning for den (da) umoderne sengotiske tavle. Den gamle tavle blev imidlertid fortsat opbevaret i kirken. I 1905 var den opstillet i tårnrummet.

Denne temmelig miserable altartavle var antagelig blevet bemærket i 1915 af Nationalmuseets konservator Niels Termansen, som da var i Jerne kirke. Det kan formodes, at det var hans idé at hente denne tavle til Løgumkloster kirke, hvor han arbejdede 1923-26 med inventarrestaurering. Tavlen, der er trefløjet, har centralt i midterfeltet Gud Fader, som holder

sin stående, døde søn Kristus. Til venstre står Jomfru Maria som himlens dronning med Jesusbarnet på armen. Til højre står Skt. Morten i fuldt skrud som biskop af Tours, i færd med at give almisse til en knælende tigger. (Det antages, at kirken i Jerne var viet til Skt. Morten). I sidefløjene er tolv apostle anbragt i to rækker under kølbueformede stavværksbaldakiner. Niels Termansen havde i 1924 restaureret altartavlen i Hald kirke ved Randers. Denne tavle, der var fremstillet o. 1490 til Skt. Mortens kirke i Randers, var i 1765 kommet til Hald. Haldtavlen er et værk med samme dispo-

sition som Jernetavlen, dog har Haldtavlens sidefløje foruden apostlene 4 kirkefædre: Skt. Gregor, Skt. Augustin, Skt. Hieronymus og Skt. Ambrosius. De to tavler er omtrent samtidige. Begge menes at stamme fra samme værkstedskreds, der har navn efter en inskription på Haldtavlen: *Imperialissimamesterens kreds*. Under Haldtavlens midterskab, der indeholder Jomfru Maria med barnet, Gud Fader med den døde Kristus og Skt. Morten, er skrevet »*Imperialissi[m]a v[ir]go Ma[r]ia – Sanctissi[m]a deitas et una vera deitas – Sanctus martinus*« (Den mest prægtige/ magtfulde

Jomfru Maria – Den allerhel-
ligste guddom og én sand
guddom - Sankt Morten).
Andre altertavler tilhørende
Imperialissimamesterens
værkstedskreds findes bl.a. i
Ravsted, Abild, Oksby, Lun-
de, Henne og Grimstrup. Im-
perialissimameterens hjem-
sted menes at være Lübeck.
Jernetavlen blev restaureret
sådan, at den kom til at ligne
Haldtavlen. Under Jerne-
tavlens midterfelt fandtes en
påskrift (endnu delvis læsbar
på foto fra 1905): »... *Maria
mater (Christ)i ora [pro
no]bis- O bened ... mise-
rere(?) nobis ...*« (O, Maria,
Kristi moder, bed for os, O,
velsignede [treenighed?] for-
barnes over os); til sidst har
Skt. Morten formodentlig

været nævnt. Denne indskrift
blev slettet og i stedet påfør-
tes Haldtavlens indskrift. Ved
restaureringen fik tavlen et
nyt højt fodstykke.

Ramme, baggrund og figurer
blev nymalede, og der blev
brugt rigelige mængder af
bladguld. Der blev tilsat to
snoede søjler med små ube-
stemmelige helgenfigurer i
midterskabet samt en ny-
kronfrise. Vorherres og Ma-
rias kroner blev tilsat takker.
Maria blev repareret med en
ny højre hånd, Jesusbarnet fik
to nye hænder, der holder
om et nyt æble. I sideskabene
blev tilføjet i alt 16 små
snoede søjler. Apostlene fik til
dels nye attributter. Apostel-
rækkefølgen blev ændret, så
den næsten kom i overens-
stemmelse med Haldtavlen.

Den oprindelige rækkefølge
(som fremgår af påmalede
minuskler fra a til Altertavlen
fra Jerne og dens restaurato-
rer m bag på figurerne) var al-
lerede blevet ændret, mens
tavlen var i Jerne. I Løgum-
kloster er kun Thomas, Filip,
Mathias og Judas Thaddæus
på oprindelig plads. Apostle-

nes attributter blev til en vis
grad fornyede og supplerede,
og apostelnavne blev påma-
lede med gyldne minuskler i
den nyopfundne, ændrede
rækkefølge. Under restaure-
ringen forsvandt en hellig-
åndsdue fra midterskabet.
Denne due dukkede senere
op i Grindsted kirke, hvor
den nu findes under prædike-
stolens lydhimmel.

På bagsiden af tavlen findes
en indridset indskrift, der op-
regner deltagerne i restaure-
ringen.

Niels Termansen (1864-
1953) var leder af et team af
håndværkere, som i 1925
forvandlede den rampone-
rede tavle til det pragtstykke,
som tavlen udgør i dag. Hans
fulde navn var Niels Poder
Blok Termansen. Han var søn
af rigsdagsmand Niels Jokum
Termansen (1824-1892). Han
blev uddannet som
maler, arbejdede en tid i Ar-
gentina, gik 1891-92 på
Zahrtmanns malerskole, var
også optaget på Kunstakade-
miet. O. 1900 drev han selv-
stændig malervirksomhed i

Kalundborg. Fra 1905 virkede han som restaurator/konservator for Nationalmuseet, og fra 1921 til 1934 var han ansat ved Nationalmuseet. Han udviklede banebrydende metoder til farveundersøgelse og farvekonservering. Blandt større restaureringer kan nævnes altertavlerne i Hald (1924), Løjt Kirkeby (1928-29 og 1934-38), Odense Skt. Knud (1931-37) og Tibirke (1938-39). I Løgumkloster restaurerede han desuden prædikestol og døbefont (1923), celebrantstol og orgelpulpitur (1925) og relikvieskab (1926). Under arbejdet i Løgumkloster boede han på Hotel Stadt Hamburg (det senere Hotel Løgumkloster, nu Løgumkloster Fri-skole, Markedsgade 35).

Niels Jokum Termansen (1899-1969) var søn af Niels Termansen, og han deltog som ung maler sammen med sin far og sin bror Peter i flere restaureringsopgaver. Han var farvekonservator ved Nationalmuseet 1928-1969. I Løgumkloster boede han hos P. Chr. Skov, Lillegade 13B.

Peter Bang Termansen (1901-92) var også søn af Niels Termansen. Han udførte forskellige billedskæreropgaver i samarbejde med sin far og sin bror Niels Jokum ved bl.a. restaureringen af Haldtavlen. Han blev senere ansat ved konserveringsafdelingen i Den gamle By, Århus, hvor han var ledende konservator 1933-1965. Hans adresse under opholdet i Løgumkloster er ikke kendt.

Frode Nielsen (Dann) (1892-1984) var bror til maleren Jens Nielsen og var gift 1918-34 med maleren Kirsten Kjær (1893-1985). Som maler udførte han 1918-1926 restaureringer af kirkeinventar for Nationalmuseet. Han rejste til USA 1926 og blev dér en kendt kunstkritiker. Det vides ikke, hvor han boede under opholdet i Løgumkloster.

Emil Martin Harald Sørensen (1867-1936), forgylder. Under arbejdet i Løgumkloster logerede han hos Marie Erichsen, Storegade 16 (hvor biblioteket er i dag).

Johannes Mathias Georg Gebhardt (1875-1941) var selvstændig snedkermester i Løgumkloster fra o. 1900 til o. 1940. Værkstedet havde adresse Markledgade 26. Foruden medvirken ved restaureringen af altertavlen fremstillede Johannes Gebhardt formentligt de 6 højryggede bænke, som stod i kirkens sideskibe fra o. 1926 indtil kirkens seneste restaurering 2014-2015. Denne formodning bygger på 8 tilsvarende bænke, som Gebhardt bevisligt tilvirkede i 1932 til Skt. Catharinæ kirke i Ribe.

Heinrich Friedrich Gebhardt (1904-1985) var søn af Johannes Gebhardt, i hvis værksted han blev udlært snedkersvend. Som mester drev han snedkerforretningen videre fra o. 1940 indtil sin død i 1985.

Niels T. Sterum

Tak til Lis Lærke for hjælp med biografiske data.

Glædeligt påskeløb!

Og de skyndte sig bort fra graven med frygt og stor glæde og løb hen for at fortælle hans disciple det. (Matt., kap. 28, 1-8)

Man har en særlig tradition påskemorgen, i Brødremenigheden i Christiansfeld, kun en lille times kørsel fra Løgumkloster.

En halv time før solopgang, i år er det kl. 06.17, sidder menigheden i fortættet stilhed, ingen klokker ringer, ingen lyd fra orglet, fuldkommen stilhed - alle venter.

Så kommer øjeblikket, hvor solens stråler kommer frem ude i øst, kirkens sidedør åbnes og præsten viser sig og *løber* op til liturgibordet, men allerede inden han når derhen, råber han: »Herren er opstanden!« – og menigheden svarer i enstemmig talekor: »Ja, Han er sandelig opstanden!«

Så begynder gudstjenesten med lovsang: »Ære være Gud i det højeste!«

Budskabet satte også de første opstandelsesvidner i bevægelse, nemlig de to kvinder med navnet Maria, som var taget ud til graven påskemorgen for at tilse den døde.

Her blev de vidne til, ikke opstandelsen selv, men til »ledsagebegivenhederne«, et kraftigt jordskælv, en væltet gravsten, en engel som steg ned fra himlen, vagterne som rystede af skræk – og så engels ord til dem, om ikke at være bange: - Jeg ved, I leder efter Jesus, der lige er blevet korsfæstet. Han er ikke her. Han er stået op fra de døde - Og skynd jer nu afsted til hans disciple fortæl dem nyheden.

Og de to Maria er skyndte sig af sted, fulde af både frygt og glæde og løb - ja der står utrykkeligt, at de løb - med deres budskab til disciplene for at fortælle dem det. (jvf. Matt.28, 1ff).

Ganske som præsten i Christiansfeld *løber* ind til den ventende forsamling med budskabet:

»Det er påske! Kristus er opstanden!«

De første opstandelsesvidner var kvinder. De løb afsted. Det gør man kun, når man virkelig har noget væsentligt at fortælle.

Da kvinderne var vendt tilbage til disciplene og fortalte, hvad de havde oplevet, syntes disciplene først, det lød som det rene vrøvl, og de troede ikke på dem. Alligevel rejste Peter sig og løb - bemærk igen: løb - ud til graven, og da han bøjede sig og kiggede ind i den, kunne han kun se det efterladte ligklæde.

Så *gik* han hjem - står der - dybt forundret over, hvad der var sket. (Lukas 24, 12).

Forundret – ja.

Fori det betød, at Jesu budskab levede - og lever i blandt os i dag, i det Ord, der opstod og forkyndes.

Ordet, Han talte til mennesker, var ikke et noget-for-noget budskab, gør du sådan, så får du noget til gengæld, et

krav om en nidkær overholdelse af bestemte religiøse love. Jesus var ingen Lovprædikant.

For Han satte livet selv over lovene. Og menneskene selv over al menneskeskabt lovgivning.

Det betyder imidlertid ikke, at så ophæves enhver dom over os, for Hans ord lyder fortsat i blandt os både til dom og tilgivelse, *dom* over vores egoisme og veludviklede evne til at skubbe andre til side for selv at komme frem, *tilgivelse* som en ny tingenes tilstand i blandt os, som Guds helt ufortjente accept af os, fordi Han regner os mennesker for sine børn. Alle uden forskel.

Det kunne vi passende drage nogle konsekvenser af i mødet med hinanden og de nytilkomne medborgere, som er i blandt os.

Det budskab er nok værd at løbe med!

*Glædelig påske til alle!
Sten Haarløv*

Nyt fra Løgumkloster menighedsråd vinter 2016/2017

Den 22. november 2016 blev der afholdt konstituerende menighedsrådsmøde. Britta Larsen blev valgt som formand, og Elsemarie Dam-Jensen blev valgt til næstformand.

Finn Hartmann blev valgt til kirkeværge.

Lone Muus blev valgt til kasserer.

Elsemarie Dam-Jensen blev valgt til sekretær.

Lone Muus blev valgt til kontaktperson.

Anker Ravn Knudsen blev valgt til bygningskyndig.

Britta Larsen og Lone Muus blev valgt til underskriftsberettiget.

Svend Rasmussen, Britta Larsen og Elsemarie Dam-Jensen blev valgt til kirke- og kirkegårdsudvalget (det stående udvalg).

Svend Rasmussen, Lone Duus og Finn Hartmann blev valgt til valgbestyrelsen.

Svend Rasmussen blev valgt til formand for valgbestyrelsen.

Orientering fra formand

Menighedsrådet er positivt over for en særlig fejring af den 11. november 2018 i forbindelse med en henvendelse fra Historisk Forening for Løgumkloster Kommune. Der er kirkefrokost den 26.3.2017.

Den kongelige bygningsinspektør har anbefalet, at der arbejdes videre med etablering af elevator til Dormitoriet. Menighedsrådet skal nu i gang med at udarbejde et detaljeret projekt.

Menighedsrådet er inviteret til det årlige orienteringsmøde hos biskoppen den 21. februar 2017.

Orientering fra kasserer

Menighedsrådet vil søge 5% midler til dækning af ekstra udgifter i forbindelse med reparation af kirkens vestgavl og kælder.

Der har været afholdt beholdningseftersyn. Det gav ikke anledning til yderligere

bemærkninger fra revisionselskabet.

Orientering fra sognepræsten

Der har været holdt festgudstjeneste i Ribe Domkirke i forbindelse med starten på Luther-året.

Højskolesangaftenen i Ottekanten den 2.11.2016 forløb fint. Også fremadrettet vil der årligt være en aften i Kapitel-salen og en aften i Ottekanten.

Der har været holdt dansk-tysk præsteseminar på refugiet. Næste år bliver det i Breklum.

Der vil hver fredag være sprogcafé i konfirmandstuen. Læsekredsen om Galathebrevet er gået i gang. Babysalmesang og minikonfirmandundervisning er begyndt.

Den 9. maj 2017 bliver der et »Plant et træ«-arrangement i forbindelse med Luther-året.

Der bliver lagt et blad eksemplar til salmebogshylden af J. Kr. Krarups bog om Løgumkloster Kirke.

Nyt fra menighedsrådet

Der har været afholdt evaluering af kirkens renovering sammen med arkitekt Jørgen Overby. Følgende blev bemærket:

Renoveringen af hvælvene er vellykket. Lysekroner skal puds efter behov.

To kantbrætter ved kirkebænkene skal muligvis skiftes, de gaber. Vi venter og ser på det efter vinteren.

Lydanlægget volder stadig problemer, men firmaet arbejder på sagen.

Centralstøvsugeren fungerer godt undtagen det sted, hvor træbrættene giver sig, BELØ ordner det.

Varmeanlægget i Povls kontor skal have selvstændig termostat.

Tidsskrifthylden er kommet. Der laves et forsøg med af-

rensning (glasblæsning) og elektro-/pulverlakering af salmenumrene.

Det digitale kamera til brug for organisterne fungerer ikke pga. forsinkelse. Det bliver uden beregning erstattet med et analogt kamera af Oticon. Mht. lysene i bænkene prøver Povl at skaffe lys med en flamme, der har en varmere farve.

Der arbejdes fremadrettet på at etablere udvendig belysning af kirken.

Honorarer til formand, kasserer, kontaktperson og kirkeværge blev enstemmigt vedtaget.

Orientering fra udvalg

Udvalgsposter er blevet fordelt:

Gudstjenesteudvalg: Sten Haarløv, Poul Skjølstrup, Dennis Bang Fick, Lone Duus, Elsemarie Dam-Jensen.

Børne- & ungeudvalg/ ansvarsperson for muleposer/ børnehjørne: Sten Haarløv, Dennis Bang Fick, Svend Rasmussen, Kirsten Christensen, Maj-Britt Uhd Nielsen.

Klosteraftenudvalg: Sten Haarløv, Poul Skjølstrup, Elsemarie

Dam-Jensen samt repræsentanter fra refugiet og FUV.

Diakoniudvalg: Kirsten Christensen, Lone Duus, Britta Larsen, Mette Rosenberg, Reimer Post.

Koncert- og musikudvalg: Poul Skjølstrup, Dennis Bang Fick, Britta Larsen, Elsemarie Dam-Jensen.

Udstillingsudvalg: Lone Muus, Britta Larsen, Povl Søndergaard, Sten Haarløv, Kirsten Bjerrum, Hanne Knudsdatter.

Repræsentant Holmens bestyrelse: Endnu ikke udpeget. Repræsentant Frederik IX klokkespils bestyrelse: Finn Hartmann.

Kommunikationsudvalg: Sten Haarløv, Lone Duus, Svend Rasmussen, Povl Søndergaard.

Personaleudvalg: Lone Muus, Britta Larsen, Finn Hartmann, Elsemarie Dam-Jensen.

Koordinator - kirkekaffe: Lone Muus

Redaktør af hjemmeside/webmaster: Povl Søndergaard
Redaktør af kirkebladet: Povl Søndergaard.

Det nye menighedsråd ved Løgumkloster Kirke 1. december 2016:

Set fra venstre: Svend Egelund Rasmussen, Kirsten Louise Christensen, Lone Duus, Sten Haarløv, Britta Larsen, Finn Rieks Hartmann, Elsemarie Lind Dam-Jensen, Poul Skjølstrup Larsen, (pers. repr.) Lone Muus.

Diakoniudvalg

Der har været besøgsvenner og vågekonetræf den 23. november 2016, hvor der blev sunget med Bodil Dibbern. Helligtrekonger festerne foreløb rigtig godt.

Børne- og ungeudvalg

Som forsøg flyttes tumlinge-gudstjenesterne til kl. 16.45.

Kirke- og

kirkegårdsudvalg

Arbejdet med gravminderegi-

strering er sat i gang og fortsætter hen over vinteren.

Musikudvalg

Der har været besøg af 0. - 2. klasse i kirken med tema om H.C. Andersen og musik. Lige nu er der 21 børn i børnekoret. Koret har haft en fin korweekend den 7.-8.1.2017 med korinstruktør Maria Høyer, nogle af korpigerne deltager i FUK-stævne i Tønder den 4. februar 2017.

Elsemarie Dam-Jensen

Sorgen er et landskab, man skal leve i

Når vi mister et menneske, vi har været knyttet til eller elsket, indfinder sorgen sig. Ganske af sig selv, uden at vi har spurgt. Det hjælper ikke, når nogen siger til den sørgende »det går nok« eller »det kommer du snart over«. Det er ikke gode råd, der er brug for. Sorgen bliver ikke mindre af, at man prøver at undgå den. Eller at omgivelserne undgår at spørge til den.

For sorgen er der. For nogle bliver sorgen et vilkår for resten af livet. Den kan også være et livsbekræftende forhold. Trøsten i sorgen kan være, at man lader sig inspirere af den afdødes eksempel, måde at være på og hele indstilling til tilværelsen.

Sorgen er en smertefuld følelse. Men den har sin rod i glæde over livet og kærligheden til den, der var i livet, sammen med én. Derfor er sorg og glæde heller ikke et enten-eller, men tæt for-

bundne. Som to spor ud af samme vej. Eller som to forskellige farver i sindet der glider over i hinanden på skift, en følelse af ensomhed og en glæde over en masse dejligt i livet. Det er en vekselvirkning, mange kender. Og samtidig en erfaring af, at kærligheden ikke forandres af den grund. Som digteren Nana Rømer Dorph-Petersen skriver i et digt (*I lyset af dig: digte til trøst*, 2012)

Alt
har sin tid
under solen
men kærligheden
mellem dig og mig
rækker ud over
døden

Kærligheden bliver tilbage.

Sten Haarløv

Om at have et gravsted

Det er ikke tilfældigt, at vi har en ældgammel tradition for at begrave vores døde et ganske bestemt sted og sætte en sten over dem, så vi kan huske, hvor deres jordiske rester blev lagt. Så har man nemlig et sted at gå hen. Sorg kan fylde alt indeni, så man har brug for at komme af med noget af den, synliggøre den, og det er et gravsted som skabt til. Det er godt at græde ved en grav. Det er godt at lade hænderne arbejde med lidt ukrudt og en tulipan, der skal plantes. Det er godt at have et sted at gå hen, når sorgen går på. For sådan er det med sorg. Den forsvinder aldrig helt, men den har forskellige udtryk, som tiden går.

*Sognepræst og
forfatter Katrine Lilleør*

Sorggruppe

Som noget nyt etablerer menighedsplejen ved Løgumkloster kirke en sorggruppe for voksne som har mistet

- ægtefælle/samlever
- barn
- forældre
- søster, bror
- nærtstående familie
- ven, veninde, kollega

En sorggruppe er et gratis tilbud. I sorggruppen kan man møde andre i samme situation og være fælles om de oplevelser, der kan være svære at dele med ens nærmeste.

Sorggruppen giver den efterladte mulighed for at tale med nogen om sin sorg og finde støtte og livsmod til at tackle hverdagen efter tabet.

Ved at dele sorgen med mennesker i samme situation kan man få sat ord på sin sorg. Der kan være en lindring i at fortælle om ens tanker og hjælpe

andre, som er i den samme situation.

Vi er ikke alene om at erindre og savne. At tale med andre om sine tanker kan måske gøre sorgen lettere at leve med. Det handler ikke om at leve i fortiden, men om at holde fast i det gode, der var.

Ledelse:

Sorggruppen ledes af frivillige med erfaring i at tale med personer i sorg. En sorggruppe består typisk af 3-8 mennesker.

Vi forudsætter gensidig respekt og tavshedspligt. Gruppen mødes ca. 1 1/2-2 timer hver 14. dag i Konfirmandstuen, Storegade 7 i Løgumkloster (indgang fra smøgen) efter aftale, dag eller aften.

Tilbuddet er gratis og åbent for alle. Du er velkommen til at kontakte en af de nedenstående for at høre nærmere om deltagelse, tidspunkt m.m.

Reimer Post,
tlf. 30 91 45 54;
mail:
repo1947@gmail.com;

Ellinor Martinussen,
tlf. 25783977;
mail:
ellinor@martinussen.be;

Sten Haarløv, sognepræst,
tlf. 74744747;
mail: STEHA@km.dk;

Se også Løgumkloster kirkes hjemmeside:
www.loegumklosterkirke.dk;

Sten Haarløv

Kong Frederiks IX's klokkespil

Kong Frederiks IX's klokkespil har 49 klokker; de mange klokker og det fornemme navn gør det til Nordens største kongelige klokkespil. De 49 klokker er støbt i Holland af støberiet Petit & Fritsen, og klokkespillet er indviet af Dronning Margrethe II d. 19. august 1973. Klokkespillets koncerter varetages af stadsklokkenisten Ann-Kirstine Christiansen.

Faste spilletider

hverdage: 8.15, 11.45, 15.15, 16.45, 18.15, 21.00.

Søndage: (9.15, 9.50,) 15.15, 16.45, 18.15, og 21.00.

Kommende koncerter på klokkespillet:

Søndag den 9. april kl. 15.00-15.30 v. Ann-Kirstine Christiansen

Søndag den 16. april kl. 14.30-15.15 v. Ann-Kirstine Christiansen

Lørdag den 6. maj kl. 15.00-15.30 v. Ann-Kirstine Christiansen

Fredag den 12. maj kl. 14.30-15.15 v. Ann-Kirstine Christiansen

Søndag den 4. juni kl. 14.30-15.15

Lørdag den 10. juni kl. 09.00-09.30

Lørdag den 10. juni kl. 15.00-15.30

Mandag den 12. juni kl. 15.00-15.20

Onsdag den 14. juni kl. 15.00-15.30

Læs mere på:

<http://www.royalcarillon.dk/>

Konfirmander 2017

Nu bliver det forår, og vi kan glæde os til konfirmationerne! I år bliver konfirmanderne fra Distriktsskolen konfirmeret fredag den 12. maj kl. 10.00, og fra Friskolen lørdag den 13. maj kl. 10.00.

Konfirmanderne fra Den Tyske Skole konfirmeres lørdag den 6. maj kl. 10.00. Der vil være mulighed for at indlevere telegrammer på konfirmationsdagene i Løgumkloster Kirkes turistindgang fra kl. 09.00 - 12.00, og der vil være vagt.

Distriktsskolen Løgumkloster fredag d. 12. maj kl. 10.00 *Ved Sten Haarløv*

Kasper Thimsen Andersen
Stationsvej 1, 6240

Laura Emilie Brodersen
Hedelykke 10, 6240

Tessa Offenbach Christensen
Fasavvej 31, 6240

Line Brodersen Dahl
Arnåvej 25, Alslev 6240

Mathilde Larssen Frandsen
Rypevej 2, 6240

Kira Brandt Ludvigsen Giesow
Enghavevej 31, 6240

Louise Holm
Mølleparken 52, 6240

Jes Benjamin Van Den Heuvel
Kisbækvej 6, 6240

Lasse Jensen
Ginegårdsvej 7, 6240

Emilie Østergaard Jönsson
Ringgade 13, 6240

Laura Møller Jacobsen
Lunden 6, 6240

Anna Kyster Knudsen
Markedsgade 32, 6240

Kasper Kjær
Mølleparken 115, 6240

Morten Løsche
Klyden 5, 6240

Emma Venslev Mikkelsen
Guldagervej 11, 6240

Kasper Imhof Meggers
Mølleparken 368, 6240

Mia Marie Nissen
Klostergade 17, 6240

Jacob Chresten Schmidt Skyum
Kalhavevej 2, 6240

Melissa Sølvsten Willumsen Skov
Bredebrovej 5, 6240

Mikkel Tygesen
Vænget 1 A, 6240

Nanna Nissen Thude
Aaparken 2, 6240

Søren Grodon Thomsen
Kisbækvej 1, 6240

Matthias Eschelsen Wieland
Jørgensgårdsvej 3, 6240

Friskolen Løgumkloster lørdag d. 13. maj kl. 10.00 *Ved Sten Haarløv*

Torbjørn Dyring
Aabenraavej 1, 6240

Emma Marie Kragelund
Møldamager 58, 6240

Laura Nissen
Ellum Bygade 21, Ellum 6240

Pernille Oltmann
Ved Dammen 52, 6240

Pfarrbezirk Lügumkloster

Konfirmation am Samstag
6. Mai um 10.00 Uhr in der
Klosterkirche zu Lügumkloster

Ved Matthias Alpen

Tilde Kazimirzak
Vesterterpbyvej 10, 6240

Lukas Meienburg
Landebyvej 14, 6240

Lea Jelsgaard Rahr
Jørgensgaardsvej 21, 6240

Indlevering af telegrammer fra
kl. 09.00 - 12.00 i turist-
indgangen. Der vil være vagt!

Babysalmesang

Velkommen til babysalmesang - nyt hold starter torsdag 31. august 2017. Babysalmesang finder sted 8 torsdage kl. 10 til 10.45 med efterfølgende fælles let frokost i glasgangen. Det er gratis. Vi starter torsdag 31. august og sidste gang vil være torsdag 19. oktober
Tilbuddet gælder alle, uanset om de hører til Løgumkloster sogn, den tyske menighed eller kommer udefra. Mere orientering i næste nummer af kirkebladet.

Arrangør er Løgumkloster menighedsråd.

Se et par billeder fra babysalmesang på www.loegumkloster-kirke.dk

Højskolesangaften

i Kapitelsalen

Forårets sangaften, hvor Højskolesangbogen er i centrum, bliver **onsdag den 17. maj kl. 19. 30 - 21.** Flyglet bliver betjent af en af kirkens organister, og husk, at der selvfølgelig også denne gang er mulighed for

at vælge nogle af sine yndlings-sange, sunget i godt selskab! Der bydes på et lille traktement i løbet af aftenen.

Vel mødt!
Sten Haarløv

Menighedsplejen

Er for alle, der føler sig ensomme, eller som har brug for en besøgsven at tale med. Besøgsvennen kommer på besøg hver 14. dag, hvor hun/han er klar til samtale, gå en tur, følges ad til et kirkeligt arrangement, læse avis, synge mm.

Kontakt Mette Rosenberg, tlf. 61 33 99 72 eller Kirsten Louise Christensen, tlf. 22 34 44 78

Vågetjenesten

Vågetjenestens formål er at være hos og yde støtte og hjælp til døende i de sidste dage.

Skulle nogen af læserne (m/k) have lyst til at være med i arbejdet, gerne med en tidligere plejefaglig baggrund, kan man henvende sig til sognepræst Sten Haarløv, tlf. 74 74 47 47. Vi kan sagtens være flere i gruppen.

Der er udformet en lille folder om menighedsplejen og vågetjenesten. Den ligger forskellige relevante steder i byen.

Sorggruppe

Som noget nyt etablerer menighedsplejen ved Løgumkloster kirke en sorggruppe for voksne som har mistet. Kontakt Reimer Post, tlf. 30 91 45 54

Kirkefrokost

Søndag det 26. marts er der kirkefrokost, hvor alle er velkomne til en dejlig frokost og hyggeligt samvær i FUV's (TPC) bygninger, Kirkealle 2, umiddelbart efter højmesen. Det er igen Y's Men, Løgumkloster, der står for den flotte buffet med hjemmelavede lækkerier, som kun koster kr. 35 pr. person ekskl. drikkevarer. Tilmelding senest torsdag den 23. marts til kirken på tlf. 74 74 52 40 / 22 17 62 40 eller på mail; locusdei@gmail.com

5 hurtige spørgsmål

Til Lone Muus, kasserer og kontaktperson for menighedsrådet

Hvilken rolle spillede kristendommen i din opvækst?

Vi gik ikke meget i kirke, kun ved højtiderne, men jeg er både døbt og konfirmeret, og vi levede det jeg kalder et kristent liv. Vi sang meget, og jeg husker, at jeg nød hver juleaften, når far læste juleevangeliet højt for os.

Er der et særligt område inden for menighedsrådets indsatsområder, som du gerne vil fremme og hvorfor?

Jeg synes, at vi har et godt kirkeliv her i Løgumkloster, og det vil jeg gerne være med til at styrke og forme. Det, jeg laver i menighedsrådet, er mere af administrativ art, sådan noget som budget, regnskab og personaleopgaver.

Hvordan ser du folkekirkenes betydning i lokalsamfundet?

Jeg synes, at det er af stor betydning, at vi har kirken som et samlingssted for hele sognet. Alle er velkomne, både store og små og lige meget, om man kommer ofte eller sjældent. Kirken har rum til os alle og er et godt fristed, hvor man - sammen med de andre i menigheden - kan få sunget nogle dejlige salmer og høre en god prædiken.

Er der noget du savner i folkekirken og ved gudstjenester?

Nej, det er det egentlig ikke. Jeg kan godt lide det genkendelige der er ved højmesser, lige meget hvor man går i kirke her i landet.

Hvorfor er du gået ind i menighedsrådsarbejdet?

Jeg blev spurgt, og så syntes jeg, at det kunne være spændende at være med til at præge kirkelivet i Løgumkloster.

Og spændende, det er det. Jeg har - blandt mange andre ting - lært en masse spændende mennesker at kende, som jeg ellers ikke ville have mødt.

“

Vi sang meget, og jeg husker, at jeg nød hver juleaften, når far læste juleevangeliet højt for os

En eventyrlig og musikalsk emneuge i H.C. Andersens tegn

I uge 47 afholdtes emneuge på Løgumkloster Distriktskole og indskolingens havde valgt, at denne uges tema skulle være med fokus på forfatteren H.C. Andersen.

Børnene blev fordelt på forskellige værksteder, og et af værkstederne foregik i Løgumkloster kirke, hvor børnene holdvis og på skift var på besøg.

Organisterne havde åbnet kirkedørene for et tværfagligt samarbejde mellem skole og kirke, hvor vi hele uge 47 havde fokus på musik og H.C. Andersen.

Eleverne fik også, som en lille sidegevinst, en lille rundvisning i den meget smukke nyrenoverede kirke. »Hist hvor vejen slår en bugt«, »danse, danse dukke min« og »Pandeben, godt det gror« var nogle af de spændende sange, som eventyrforfatteren har skrevet, og som eleverne fik lov

at prøve kræfter med. Og med den entusiasme, glæde, indlevelsesevne og de meget alsidige musikke kundskaber som organisterne, Dennis og Poul i Løgumkloster kirke besidder, var eleverne meget opslugte og interesserede.

Ikke mindst, da teksterne blev accompagneret til musik fra det store flotte kirkeorgel, hvor der blev sunget godt med.

Her fik eleverne også lov til, på skift, at spille lidt strofer på orglets tangenter med støtte fra Dennis og Poul. Vi lærte om symfoniorkestrets opbygning, og om orglets forskellige piber, som er et rent symfoniorkester. Det var meget interessant.

Små anekdoter og sjove historier kunne organisterne trylle frem for vores elever, om eventyrforfatteren. bl.a. at H. C. Andersen engang har boet på slottet tilknyttet kirken. At vi har vandret i forfatterens fodspor gjorde

bestemt ikke oplevelserne ringere. Tværtimod.

Vi vil fra Løgumkloster Distriktskole gerne sige mange tak for en rigtig dejlig, spændende og lærerig emneuge i jeres selskab i Løgumkloster kirke.

*På indskolingens vegne pædagogerne
Berit og Lene :-)*

Forårets mini-konfirmander

14 minier har fra slutningen af januar til starten af april hver onsdag i to timer været på besøg i konfirmandstuen eller i kirken.

Det har glædet underviserne Dennis, Peter og Sten at møde nogle rigtige søde og lyttende børn. Vi glæder os til, når dagen kommer, hvor de skal gå til konfirmandforberedelse.

Se billeder på loegumklosterkirke.dk - under menu »Minikonfirmander«.

Fantastisk lyssætning af kirken

**Søndag
d. 16. april
kl. 14.00-14.30**

Løgumkloster Kirke har indenfor de seneste år ofret et meget stort beløb på renovering og lyssætning af kirken.

Der er kommet en helt speciel kirkebelysning ud af dette initiativ, og du kan nu opleve denne fantastiske lyssætning. Kirketjener Povl Søndergaard vil fortælle om renoveringen og demonstrere lyssætningen.

Læs mere på www.kunstrunde.dk/kirkekunst og på www.loegumklosterkirke.dk

Grundlovsmøde 2017

i Løgumkloster med Simon Faber

Årets Grundlovsmøde afholdes også i år på Slotsplænen ved Løgumkloster Kirke mandag den 5. juni kl. 14 - 16.

Årets taler er den nu forhenværende danske overborgmester i Flensborg (2011-17), Simon Faber.

Simon Faber trådte til i januar 2011 som den første danske overborgmester i Flensborg siden 1950'erne. Hans store kendskab til både det danske og tyske samfund gav nyt liv til det grænseoverskridende

samarbejde. I Fabers tid som overborgmester er det lykkedes byen at tiltrække flere virksomheder, øge beskæftigelsen og opnå et boom i turiststrømmen, med langt flere overnattende gæster, fra bl.a. Danmark. Han vision har hele tiden været at få Flensborg og de sønderjyske købstæder til at spille sammen - til gavn for kultur og erhvervsliv. »Det stærke samarbejde med Danmark er en af nøglerne til succes« - udtaler han selv.

Simon Faber er født i 1968, student fra Duborg-Skolen, er cand.mag. i musik og tysk fra Århus Universitet, sideløbende hermed tog han diplomeksamen i sang og korledelse på musikkonservatoriet i Århus. Han videreudannede sig inden for organisation og ledelse, blev ansat som chefsekretær på Danmarks Radioorkester i København. Og vendte i 2004 tilbage til Flensborg i en stilling som kulturpolitisk konsu-

lent for det danske mindretal, med kontor både i Flensborg og i Folketinget.

Simon Faber er gift med Ruth Valeur Faber (fra Tønder), med hvem han har to børn. Klosterkoret medvirker også i år, og der vil traditionen tro være kaffebord og fællessang. Kaffe med kage á 40,00 kr.

VELKOMMEN TIL
GRUNDLOVSMØDE
2017

Arrangør: Borgerforeningen, Refugiet, Handel- og Håndværkerforeningen og Menighedsrådet.

Sten Haarløv

Simon Faber

Plant et håb i reformationsåret

Håb

En historie fortæller, at Luther engang blev spurgt, hvad han ville gøre, hvis verden gik under i morgen. Han skal have svaret »Så vil jeg plante et æbletræ i dag«.

Her i Løgumkloster planter vi et dansk egetræ! Samme sort som kirkens inventar. Selve træplantningen finder sted i parken ud mod Slotsgade tirsdag den 9. maj kl. 17.30. Børnehaver og skoleklasser er inviteret sammen med byens foreninger. Forinden kl. 16.45 vil der være en kort børnegudstjeneste, hvorefter man går i samlet trop ud til træet. Efter ceremonien byder menighedsrådet på en lille forfriskning.

Et træ har ud over hele jorden en stærk og umiddelbar symbolkraft og minder os om både rodfæstethed, fællesskab - og håb. Det kan få os til at standse op og se fremad på frugterne og den verden, vi ønsker at give videre til bør-

nene og kommende generationer. Det giver derfor god mening at plante træer, fordi Reformationsjubilæet ikke kun handler om at se 500 år tilbage, men om nutid og det liv, vi lever lige nu og om tro på fremtiden.

Plant håb i verden sker i samarbejde med de landsdækkende organisationer Grøn Kirke, Folkekirkens Nødhjælp og Danmission. Der vil med Plant håb i verden-kampagnen blive mulighed for at give donationer til plantning af træer i bl.a. Cambodja og Myanmar. I begge disse lande er mange mennesker dybt afhængige af skove og træer. Klimaforandringer og kraftige regnskyl bevirker ofte jordskred. Når der plantes træer, er de med til at hindre jordskred, fordi rødderne holder jorden på plads. Samtidig kan træerne give en indkomst ved salg af frugterne og være med til både at give familier livs-

grundlag og håb for fremtiden.

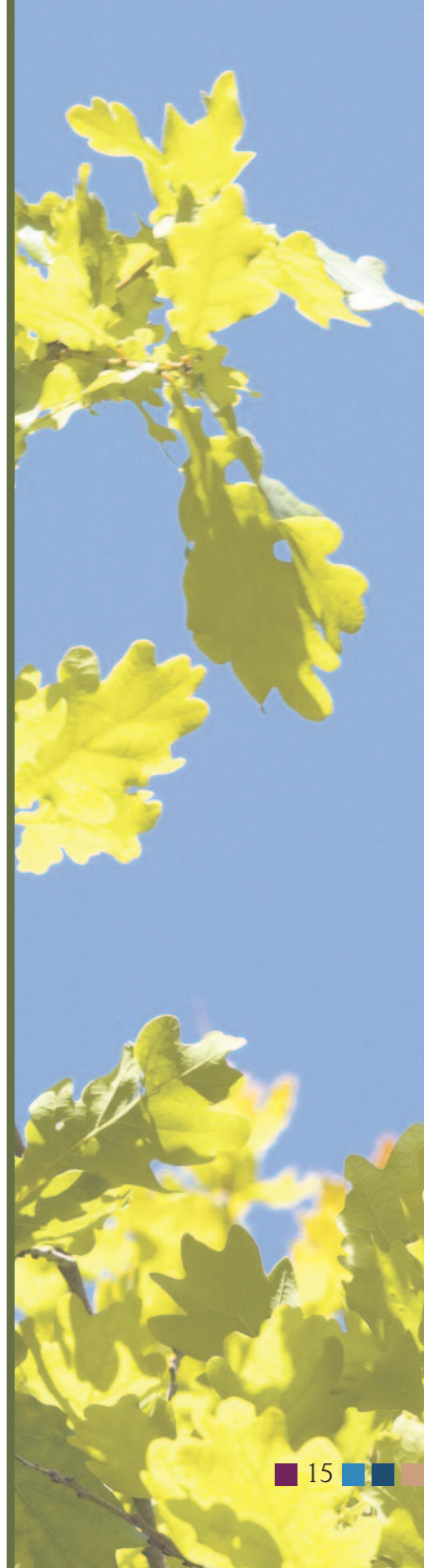
Så vel mødt til Plant håb i verden aktionen på plænen ud for Slotsgade den 9. maj kl. 17.30 - eller allerede kl. 16.45 i kirken.

*Menighedsrådet og
Sten Haarløv*

**Plante håb -
gudstjeneste for
hele familien
Start i kirken
med en kort
familiegudstjeneste
kl. 16.45**

Derefter går vi ud til Slotsgade og planter et egetræ.

Efter »plant håb«
gudstjenesten vil der i Slotshaven blive serveret pølser på træspyd, juice og fadøl af Løgumklosters Grønne og Blå spejdere.

Klosteraftener 2017

**Onsdag den 29. marts kl. 19.30
ved Lotte Blicher Mørk:
På en måde skal vi dø**

Lotte Blicher Mørk er hospitalspræst. Hun er dagligt konfronteret med liv og død, livsmod og afmagt, glæde og sorg. Hun ved, at tidens selvhjælpsbudskaber er utilstrækkelige. Til gengæld kan vi godt tåle at møde afmagten. At være magtesløs kan skabe et rum til fordybelse. Der sker noget, når vi står stille et øjeblik - også når vi møder steder i livet, hvor vi bliver konfronteret med bekymringer og sorg. Lotte Blicher Mørk skriver om mødet med livets paradoksale vilkår, både når livet er sat på spidsen, og når vi »bare« er midt i livet med alt, hvad det byder.

Lotte Blicher Mørk udgav i 2016 den meget roste bog *På en måde skal vi dø* –

fortællinger om livet, Gyldendal. Hun er til daglig præst på Rigshospitalet, aktiv som foredragsholder og underviser i sundhedsfagligt og kirkeligt regi. Ud over sin bog har hun bidraget med adskillige faglige artikler m.m.

**Klosteraften i kirken den
3. maj kl. 19.30**

**Luther og Bach -
ordene og musikken
Johann Sebastian Bach:
Clavier-Übung III
Foredragskoncert
ved sognepræst Peter
Thyssen (Holmens
Kirke) og organist Erik
Kolind (St. Magleby
Kirke)**

Bachs store orgelværk fra 1739, Clavier-Übung 3. del, er bygget op over salmemelodierne i den lutherske gudstjeneste. Der vil blive fortalt om værkets baggrund og opbygning – og spillet udvalgte dele fra det monumentale værk, der er blevet betegnet som »Bachs orgelmesse«.

Peter Thyssen

Erik Kolind

Den europæiske gotikrute

Af Kirsten Moesgaard

Løgumkloster Kirke er blevet medlem af »Europäische Route der Backsteingotik« (Den europæiske gotikrute) – med Tønder kommunes støtte, idet medlemsbidraget betales af kommunen, og i samarbejde med turistorganisationerne.

Den europæiske gotikrute er en forening, der har 38 byer/regioner som medlemmer i fortrinsvis i »Østersølande« – dvs. i Danmark, Tyskland og Polen og foreningen har hovedsæde i Berlin. På billedet ses en række repræsentanter for foreningen. I november sidste år blev den årlige generalforsamling afholdt - og denne gang i Flensborg. I forbindelse med generalforsamlingen var der derfor studietur til Løgumkloster kirke, hvor Eberhard Harbsmeier viste rundt, og hvor også de omkringliggende institutioner blev inddraget, idet de alle repræsenterer en moderne udgave af »den røde teglsten«.

Løgumkloster kirke er en fornem 1200 tals repræsentant for »den røde teglsten« og derfor oplagt som medlem af foreningen. Medlemmerne danner et netværk af kulturarvs steder, der har gotiske bygningsværker, - i gotisk arkitektur og bygget i tegl.

Formålet med foreningen – og dermed med vores medlemskab – er at samarbejde omkring markedsføring og PR, så kendskabet til Løgumkloster som en del af gotikruten bliver udbredt.

Samtidig er der også mulighed for i de byer og regioner, der er medlemmer, at udvide og nyttiggøre gotikrutens markedsføring i lokale sammenhænge i forbindelse med landsdelens andre attraktioner, aktiviteter, landskaber osv.

Gotikrutens markedsføring består af hjemmeside, flyers, temahefter omkring cykelruter, rejseguides, vejledninger osv. Der er henvisninger til de enkelte attraktioner, som

er med i foreningen, men også suppleret af de lokale turismeforhold, som knytter sig til det enkelte sted.

Målet er først og fremmest at nå de turister, der interesserer sig for (kirke)kultur, historie, kunst, arkitektur museer, religion – og kernegruppen er kulturtureturister.

Det er oplagt for Løgumkloster kirke at indgå i den sammenhæng og sammen med kommunen og turismeaktørerne at sætte kirken ind i det europæiske markedsførings- og turismesamarbejde. Vi er jo i forvejen i fokus som en del af EU's samlede oversigt over europæiske cisterciens-

serruter – og nu også af gotikrutens markedsføringsmateriale. Den bevågenhed, vi nu har i Europa, vil helt sikkert i årene fremover få betydning for kirkens placering i det (vest)sønderjyske turismesamarbejde. Allerede nu har vi mange besøgende, der kender kirken fra de europæiske netværk og det samarbejde, kirken er en del af.

Se mere om Den europæiske Gotikrute og omtalen af Løgumkloster kirke på www.eurob.org. (hvor vi nu er med i en præsentation på hjemmesiden og i løbet af 2017 også bliver en del af de trykte materialer).

Konserter

Søndag den 2. april
kl. 19.30

Oratoriet »Luther og den røde konge«
Musik: Björn Mummert
Dansk tekst: Martin Schwarz Lausten
Solister, kor og orkester
Dirigent: Rainer Selle
Arr. KursKultur
Entré kr. 100,-

Fredag den 14. april
kl. 16.00

Passionskoncert
Sara Lassen og Theodora Yde Harbsmeier, sang
Sten Haarløv, læsning
Poul Skjølstrup Larsen, orgel
Fri entré

Onsdag den 26. april
kl. 20.00

Rut Elena Boyschau og Poul Skjølstrup Larsen, orgel. Fri entré

Onsdag den 3. maj
kl. 19.30

Erik Kolind, orgel
Peter Thyssen, introduktion
Johann Sebastian Bachs Clavierübung dritter Teil
Fri entré

Søndag den 14. maj
kl. 20.00

Vor Frue Kantori, Haderslev
Julie Ilgner, dirigent
Michael Min Knudsen, orgel
Fri entré

Torsdag den 18. maj
kl. 20.00

Melankoli og Alehouse
Barokksolisterne under ledelse af Bjarte Eike
Arr. FolkBALTIKA
Entré

Søndag den 21. maj
kl. 16.00

Sct. Marie Kirkes Motetkor
Anne Agerskov, dirigent
Fri entré

Tirsdag den 30. maj
kl. 20.00

Stig Rossen
Arr. Lions Club
Løgumkloster
Entré

Tirsdag den 4. juli
kl. 17.30

Udvidet aftensang
Sct. Clemens Drengekor,
Aarhus Domkirke
Carsten Seier Hansen, dirigent
Fri entré

Onsdag den 5. juli
kl. 20.00

Sommerkoncert
Niels Tilma, trompet
Dennis Bang Fick, orgel
Entré kr. 50,-

Onsdag den 12. juli
kl. 20.00

Sommerkoncert
Christina Meißner, cello
Poul Skjølstrup Larsen, orgel
Entré kr. 50,-

Onsdag den 19. juli
kl. 20.00

Sommerkoncert
Semjon Kalinowsky, bratsch
Michael Mages, orgel
Entré kr. 50,-

Onsdag den 26. juli
kl. 20.00

Sommerkoncert
Anna Maria Antonius Wierød, sopran
Poul Skjølstrup Larsen, orgel
Entré kr. 50,-

100 års jubilæumskoncert med Stig Rossen

I anledning af Lions i 2017 fejrer sit 100 år jubilæum, arrangerer Lions Løgumkloster koncert med Stig Rossen i Løgumkloster kirke, tirsdag den 30. maj kl. 20.00.

Koncerten er en kulmination over flere aktiviteter der vil foregå i løbet af maj måned i anledning af jubilæet.

Lions Løgumkloster oplyser endvidere, at et eventuel overskud fra koncerten, i lighed med alle andre aktiviteter overskud, efterfølgende vil blive brugt til velgørende formål i lokalområdet

Billetter til koncerten vil kunne købes/afhentes hos Far & Søn, Løgumkloster eller bestilles/betales via mail:

far_sonlogumkloster@bbsyd.dk og mobilpay: 22 25 25 81. Billetsalg starter den 3. april 2017.

I øvrigt henviser Lions også til deres side på Facebook - Lions Løgumkloster

Når en person får hjertestop, begynder en kamp mod uret. De første minutter er livsvigtige.

Mange menneskeliv kan reddes, hvis disse minutter udnyttes rigtigt: Ringer 1-1-2, starter hjertelungeredning og får hentet en hjertestarter.

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Løgumkloster Refugium og Løgumkloster Kirke købte i fællesskab i 2011 en hjertestarter. 20 ansatte fra de tre institutioner får hvert andet år repetition i førstehjælp og brug af hjertestarter.

Hjertestarteren er placeret på Refugiet ved indgangen til forbindelses-glasgangen til kirken og kan hentes af alle i åbningstiden kl. 07.00 - 21.00. Uden for åbningstiden findes der bl.a. hjertestarter på Friskolen og i Sparekassen. Læs mere på www.hjertestarter.dk

Povl Søndergaard

Luther og den røde konge

Om baggrunden for koncerten søndag den 2. april kl. 19.30

Christian II er en af de mest fascinerende skikkelser i dansk historie og især i reformationshistorien. Efter blodbadet i Stockholm imod den svenske adel blev han 1523 fordreven fra landet og gik i eksil i Nederlandene sammen med sin hustru, dronning Elisabeth, der var en søster til kejser Karl V.

Christian II får kontakt til Martin Luther, besøger Wittenberg, og bliver en glødende tilhænger af den lutherske tro og også dronningen bliver luthersk, selvom den lutherske tro bliver udsat for forfølgelse i Nederlandene.

Elisabeth dør i Nederlandene i 1526. Christian II vil

have sin trone igen, derfor er han afhængig af kejserens hjælp. Tilsyneladende vender Christian II 1530 tilbage til den katolske tro mod at kejseren støtter hans forsøg på at generobre det danske kongerige. Christian når at erobre Norge med en flåde, som kejseren havde stillet til rådighed, men blev 1532 fanget af kong Frederik I og var i fangenskab lige siden indtil sin død 1559, først i Sønderborg, siden under mere frie forhold i Kalundborg. 1536 kommer Christian II's fætter Christian III på tronen efter en borgerkrig, og han indfører reformationen.

Oratoriet følger Christian II's og dronning Elisabeths skæbne i forholdet til Luther, kejseren og kong Christian III. Christian II und Christian III var fætre - begge var de brændende lutheranere - men politisk var de modstandere i kampen om den danske krone.

Christian den 2. på Sønderborg slot. Maleri af Carl Bloch (1871)

Teksterne hviler på professor Martin Schwarz Laustens arbejder om reformationshistorien og hans arbejde med originale kilder fra den tid. Se hans bog: Den hellige Stad Wittenberg. Danmark og Lutherbyen Wittenberg i reformationstiden, 2002. Teksterne er i oratoriet gengivet frit og i moderniseret sprogform.

Eberhard Harbsmeier
Læs mere www.luther.dk

Oratoriet om reformationens vej til Danmark

På sin flugt bliver den danske konge Christian II ven med Luther og viser sig som en »alvorlig hører af Guds ord«. Christian II's forsøg på

at genvinde sin trone lykkes ikke, men den lutherske reformation baner sig vej til København.

Rødt var hans hår, rød var hans kappe, men rød var også hans blod.

Musik: Björn Mummert
Tekst: Martin Schwarz Lausten, in's Deutsche übertragen von Eberhard Harbsmeier. Oversættelse fra oldhøjtysk til højtysk: Frerk Möller

Rainer Selle, dirigent
Tine Fris, sopran
Christian Svane, tenor
Marin Backhaus, bas
Domkantori og Domkor Schleswig
Medlemmer af Løgumkloster Vokalensemble
Axel Riemann, synthesizer
Nils Rohwer, vibrafon
Igor Vlassow, bajan

Michael Becker, cello
Justus Reiff og Jakob Borggreffe, basun
Alexander Flamm og Hans Lehmann, trompet
Eberhard Harbsmeier, tale

- 1. april: Ribe kl. 19.30
- 2. april: Løgumkloster kl. 19.30
- 6. maj: Sønderborg kl. 19.00
- 7. maj: Meldorf kl. 19.00
- 11. juni: Schleswig kl. 20.00

Tilbageblik

Lørdag den 7. og søndag den 8. januar 2017 inviterede Løgumkloster Kirke igen borgere over 70 år, som bor i Løgumkloster sogn, til Helligtrekongers fest. 230 deltog over de to aftener med oplevelse i kirken af børnekoret, som i løbet af weekenden havde besøg af Maria Høyer, som til daglig er kirkesanger og korleder i Strøby kirke. Derudover underholdt Løgumkloster Kirkes kirkesanger Maj-Britt Uhd Hansen og organist Dennis Bang Fick på Refugiet med sang og musik. En god weekend for alle deltagere.

Pinsevandring fra Vongshøj til Løgumkloster

2. pinsedag den 5. juni afsluttende med gudstjeneste

Mødetid på parkeringspladsen bag rutebilstationen ved Løgumkloster kirkegård kl. 04.20 eller ved Nr. Løgum kirke kl. 04.30 (husk tilmelding- se nedenunder) eller på Vongshøj kl. 04.35

Samtidig med at solen står op (04.48), vil vi synge salmen: »I østen stiger solen op«. Efter en kop morgenkaffe m.m. vandrer vi med Drivvejen til Nr. Løgum kirke.

Morgenandagt i Nr. Løgum kirke kl. 6.30 og kl. 7.00 vandrer vi med Drivvejen og Den Danske Klosterrute langs

Løbæk og Brede å gennem Dronningedalen til Løgumkloster kirke, hvor der venter os morgenkaffe m.m. kl. ca. 8.10.

Vi slutter morgenen af med en udendørs gudstjeneste omkring pilgrimsfontænen ved kapellet kl. 9.00

Det er også muligt at tage til Nr. Løgum kirke og deltage i den dansk/tyske pinsegudstjeneste kl. 10.00

Medbring: varmt tøj og gode vandresko

Afstand: Vongshøj-Nr. Løgum 2 km; Nr. Løgum-Løgumklo-

ster 6 km (Men kan afkortes for dårligt gående til 4 km)
Tilmelding til buskørsel senest onsdag den 31. maj kl. 12.00 til locusdei@gmail.com 22176240 eller til sognepræsterne: Heine Holmgaard 74 77 72 37; Bent Oluf Damm 74 74 33 43; Sten Haarlov 74 74 47 47 eller Erling Bjerrum-Petersen, tlf. 74 72 28 50. (buskørslen er gratis)

*Arrangør:
Nr. Løgum, Bedsted,
Løgumkloster og
Abild sogne*

Udstillinger - i Dormitoriet og Glasgangen

Tæpper

9. april - 16. juni 2017

Gudrun Pagter

Egelandvej 19

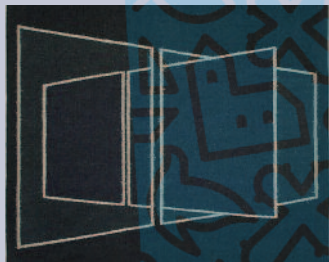
Øster Starup

6040 Egtved

Mobil 23 96 23 75

www.gudrunpagter.dk

post@gudrunpagter.dk

Jeg er uddannet fra Kunst-håndværkerskolen i Kolding - nu Designskolen, Kolding, DK - 1975, og siden da har jeg arbejdet med vævninger i form af vægtæpper, samt udført en række udsmykninger til private og offentlige byggerier.

I mine tæpper udtrykker jeg mig i et konkret og geometrisk formsprog. Mine kompositioner optegner et perspektivisk rum, hvori jeg opererer med forskydninger i det visuelle felt. Med få linjer og formelementer arbejder jeg med illusionen om rum og dybde, som også indeholder en 'spænding' og

meditativ ro. Den nye arkitektur er en væsentlig inspirationskilde for mig. Tæpperne er vævet på skaftevæv, i gobelin- og fladvævs-teknik. Kæden er sort hør med indslag af f.eks. blå, grøn, gul og/eller røde hørtråde. Skuddet er indfarvet sisal og hør. Jeg indfarver garnerne således at de sorte farver nuancerer mod blå, dyb grøn, lilla og/eller dyb sort. Kædens farver anes gennem den vævede flade, og i den flettede kant i top og bund.

At fange nu'et

16. juni -

31. august 2017

Bodil Bjerregaard

Lindbjergparken 99

6200 Aabenraa

Mobil 20 48 50 72

Bodilb41@gmail.com

Bodil Bjerregaard er uddannet billedkunstlærer og har undervist børn og voksne i 40 år. Bodil Bjerregaard er autodidakt billedkunstner, men har gennem årene deltaget i en lang række kurser i Danmark og de nordiske Lande. I Danmark har hun modtaget undervisning af bl.a. grafikerne Jane Muus og malerne Gerda Svane og John Olsen.

Bodil Bjerregaard har tegnet og malet, siden hun var barn, og har nu, hvor hun har forladt arbejdsmarkedet, god tid til at lave billeder og udstille. Bodil Bjerregaard har ofte søgt inspiration i de nordiske Lande, især på Færøerne og i

Island, da hun holder meget af lyset og farverne i de områder. Men marsken og vadehavet samt de vestjyske fjorde er også en meget stor inspirationskilde for hende.

Med tiden er akvarellen blevet hendes foretrukne arbejds-/billedområde. Dens hurtige og lette og dog så svære penselstrøg fascinerer hende. Naturen giver sine indtryk, lyset og lyden sætter sine spor - og tager form i hendes udtryk i jordfarvernes og det nordiske lys' palet.

»Pigmentet flyder i flygtige strømme af vand og danner form og farve i billedet - styret af idé, hånd og tanke«.

Lidt statistik fra Løgumkloster Kirke

9.026 har deltaget i højmeserne. 8.151 har deltaget i aftensangene. Koncerterne blev besøgt af 4.032, og derudover andre kirkelige handlinger og møder, så vi kommer op på i alt 28.832 besøgene til de kirkelige aktiviteter i Løgumkloster Kirke. I klingpungen er der indsamlet 46.474 kr., og i lysgloben er der lagt 8.896 kr.

Turistantallet har vi ikke statistik på, men der har selvfølgelig været stor interesse for at se kirken efter renoveringen, og skal man tage salget fra kiosken, hvor man kan købe postkort m.m., i betragtning, har der været en omsætning på 31.449 kr. Vi vurderer derfor, at turistbesøget ligger nogenlunde uændret mellem 25 - 30.000 gæster. Kirkens hjemmeside har ligeledes haft godt besøg med ca. 48.000 sidevisninger.

Se tidligere års statistik på hjemmesiden under fanen »Kontakt og information om kirken«.

Povl Søndergaard

Lidt om aftensangens tradition

Som en forlængelse af Jens Kristian Krarups fine artikel i kirkebladet (nr. 19) for et år siden om aftensangen i vores kirke, hermed lidt om begrebet aftensang, historisk og internationalt.

Den katolske kirke har en tradition med otte daglige tidebønner, hvor den tidebøn, der er ved solnedgang, kaldes for Vesper af det latinske ord for aften.

Vesper regnes for den vigtigste tjeneste efter højmesse. Ved tidebønnerne synger man gennem en periode alle 150 Davidssalmer fra det Gamle Testamente. En fast bestanddel af vesperen er Magnificat, Marias lovsang fra Lukasevangeliet, altså en virkelig festlig lovprisning af Gud, som lod Maria føde sin søn.

Et af de lande, der i dag har den stærkeste tradition for Vesper, aftensang, er England. Overalt i de engelske katedraler og i en lang

række collegekirker holdes den såkaldte Evensong hver aften. Her kan man møde fantastiske drenge – og mandskor og i de senere år også pigekor og blandede kor. Da man hver aften synger Magnificat, er der komponeret tusindvis af flotte værker til den tekst.

Ved den engelske evensong synger man også altid den stilfærdige Nunc Dimittis, Simeons lovsang, hvor han takker Gud for, at han fik lov at se Guds Søn, før han skulle dø, som det var forudsagt. Nunc Dimittis hører egentlig traditionelt til døgnets sidste rolige tidebøn. I England synges Davidssalmerne efter en helt særlig tradition, hvor man fastholder vekselsangen mellem et kor, der er delt i to, som man også kender fra den gregorianske tradition.

Aftensangen ved Løgumkloster kirke har naturligvis

fået en hel anden form, præget af at vi tilhører den Lutherske tradition. Her er den fælles salmesang i centrum, vekslede med en læsning der følger kirkeåret. For en del år siden indførte man en lidt anden liturgi i advents – og fastetiden, hvor præludiet erstattes af et interludium, som giver en mere meditativ karakter. På den måde understreger man også kirkeåret.

Hvis man er på rejse i England, må man ikke snyde sig for at tage til en evensong. Specielt i Oxford og Cambridge, men også i en lang række andre kirker, kan man høre kor i verdensklasse.

Men kom også gerne ofte til vores helt anderledes beskedne aftensang i Løgumkloster kirke, den eneste kirke i Danmark, der har aftensang hver aften.

Poul Skjølstrup Larsen

Filmaften

Fuglene over sundet (2016) Instr.: Nicolo Donato

Menighedsrådet inviterer igen i biografen. Denne gang er det filmen "Fuglene over sundet", der er på plakaten. Det foregår onsdag den 5. april kl. 19.30. Billetterne koster kun 50 kr. ved indgangen. Menighedsrådet giver en forfriskning i forbindelse med filmen. Filmen handler om de dramatiske begivenheder i 1943, hvor den tyske besættelsesmagt forsøgte at få fat på alle landets jøder for at overgive dem til en alt andet end uvis skæbne i koncentrationslejrene. Det lykkedes for en stor del af jøderne at flygte over Øresund til Sverige, da de ad omveje fik en advarsel fra tysk side og også modtog hjælp fra risikovillige danskere. - For et par måneder siden var jeg til et møde i Sønderborg, hvor den 87-årige, forhenværende overrabbiner Bent Melchior fortalte om, hvordan han og hans familie i den første tid efter den tyske aktion i 1943 blev skjult af en tidligere højskolelærer fra Sønderjylland,

som var blevet præst på Midtsjælland. Selv om præsten udmærket vidste, at det kunne koste ham og hans familie livet. Samme Bent Melchior har som bekendt siden hen været en stærk fortaler for tolerance og medmenneskelighed på tværs af alle religiøse, politiske og nationale skel. På den ene side er han tilhænger af dialog og sameksistens med andre religiøse grupper, på den anden side udtrykte han klart og frygtløst (han har aldrig livvagt!), at alle måtte forpligte sig på vort demokratiske samfunds love og regler. - Filmen fortæller om begivenhederne i 1943 gennem en historie om en lille flok danskere, der blev hjulpet af deres landsmænd, selv om de var af en anden tro og religiøs kultur. Samtidig kan filmen få os til at overveje, hvordan vi i dag forholder os til flygtninge og møde med andre kulturer og religioner.

Finn Rosenberg

LØGUMKLOSTER KIRKE, ADMINISTRATION

Slotsgade 11,
6240 Løgumkloster
Tlf. 74 74 52 40
Mobil 22 17 62 40
locusdei@gmail.com
www.loegumkloster-kirke.dk

SOGNEPRÆST (KBF)

Sten Haarløv, Storegade 7
Tlf. 74 74 47 47
Træffes bedst tirsdag - fredag
mellem 9-11
samt efter aftale.
steha@km.dk
Fridag: Mandag

KIRKETJENER

Povl Søndergaard
Tlf. 22 17 62 40
povl@post8.tele.dk
Fridag: Mandag

ORGANISTER

Poul Skjølstrup Larsen
Tlf. 40 68 21 44
skjoelstrup@gmail.com
Fridag: Mandag

Dennis Bang Fick
Tlf. 23 43 31 72
organist.mail@gmail.com
Fridag: Torsdag

KIRKESANGER

Maj-Britt Uhd Nielsen
Tlf.: 22459910
uhd.majbritt@gmail.com
Fridag: Mandag

MENIGHEDSRÅDS- FORMAND

Britta Larsen
Tlf. 22 25 25 81
famllarsen@kabelmail.dk

SEKRETÆR

Elsemarie Lind Dam-Jensen
Markledgade 20
Tlf. 74 74 51 34
elda@museum-sonderjylland.dk

KASSERER & KONTAKTPERSON

Lone Muus
Tlf. 40 73 36 49
kirke@win-door.dk

KIRKEVÆRGE

Finn Rieks Hartmann
Tlf. 23 42 86 25
frh@frhconsult.dk

PRÆSTESEKRETÆR

Birgit Rode
Træffes mandag og torsdag
kl. 8.30-12.30.
Tlf. 74 75 21 34
bir@km.dk

KIRKEGÅRDSLEDER

Christian Hansen
Tlf. 74 74 52 43
Mobil 40 84 24 94
lgkl.kirkegaard@gmail.com

LØGUMKLOSTER SOGNS MENIGHEDSPLEJE

Kirsten L. Christensen.
Tlf. 22 34 44 78

KOMMUNIKATIONS- UDVALG:

Sten Haarløv
Svend Egelund Rasmussen
Lone Duus
Povl Søndergaard (red.)

AFTENSANGSASSISTENTER:

Helene Oltmann
Peter Rasmussen

MENIGHEDSRÅDET VED LØGUMKLOSTER KIRKE

Britta Larsen
Elsemarie Lind Dam-Jensen
Lone Muus
Kirsten Louise Christensen
Svend Egelund Rasmussen
Finn Rieks Hartmann
Lone Duus
Sten Haarløv (kbf)
Poul Skjølstrup Larsen (pers. repr.)

NORDSCHLESWIGSCHE GEMEINDE

Pastor: Matthias Alpen
Garvergade 14,
6240 Løgumkloster
74 74 33 33
luegumkloster@kirche.dk
www.kirche.dk

FOTOS:

Lone Stidsen
Povl Søndergaard
Sten Haarløv

Kirkelige handlinger

Dåb

Anmeldes til sognepræsten senest 4 uger før dåben. Barnet navngives til kommunen forud for dåben. Barnets fødsel-/navneattest, forældres dåbsattester og vielsestest medbringes. Navne og adresser på 2-5 faddere oplyses i forbindelse med dåbssamtalen med sognepræsten. For at være fadder skal man være døbt og mindst 13 år gammel.

Vielser

Aftales med sognepræsten i god tid inden vielsen skal foregå. Der medbringes dåbsattest og en prøvelsesattest, udstedt af kommunen tidligst 4 måneder før vielsen, som afleveres til sognepræsten sammen med navne og adresser på to vidner. Kirketjener kontaktes med hensyn til pyntning og det praktiske i kirken.

Begravelser/bisættelser

Dødsfald anmeldes til sognepræsten i det sogn, hvor afdøde havde bopæl. Begrav-

velseshandlingen og tidspunktet aftales med Sognepræsten på begravelsesstedet. Dåbs- og vielsesattest anvendes til udfærdigelse af dødsanmeldelse. Kirketjener og kirkegårdsleder kontaktes med hensyn til ringning og det praktiske i kirken og på kirkegården.

Fotografering/ videoptagelse

Menighedsrådet har besluttet, at det ved dåb kan ske før eller efter gudstjenesten, og ved vielse ved ind- og udgang.

Kirkebil

til alle ældre og dårligt gående.

Man ringer selv til Agerkov Taxi tlf. 74 83 36 40 senest dagen før.

Aftensang i kirken

Hverdage kl. 17.30.

Ledes af repræsentant fra:

mandag: Byen
tirsdag: Kirkemusikskolen
torsdag: Refugiet
fredag: IM/LM
lørdag: Menighedsrådet.

Onsdag - altergang

1. onsdag: Sognepræsten
2. onsdag: Sognepræsten
3. onsdag: Folkekirkens Uddannelses- og Videncenter
4. onsdag: FUV
5. onsdag: Sognepræsten

Gudstjenesteliste

2. april kl. 10.00

Højmesse
Mariæ bebudelses dag
v. Jørgen Demant
Kirkekaffe

2. april kl. 14.00

Tysk gudstjeneste
Judika
v. Matthias Alpen

9. april kl. 10.00

Højmesse
Palmesøndag
v. Sten Haarløv

23. april kl. 10.00

Højmesse
1. søndag efter påske
v. Karsten Nissen

30. april kl. 10.00

Højmesse
2. søndag efter påske
v. Hans Iversen

6. maj kl. 10.00

Konfirmation - den tyske skole
v. Matthias Alpen

7. maj kl. 10.00

Højmesse
3. søndag efter påske
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

7. maj kl. 14.00

Tysk gudstjeneste
Europasonntag
v. Matthias Alpen

12. maj kl. 10.00

Konfirmation Distriktsskolen
Bededag
v. Sten Haarløv

13. maj kl. 10.00

Konfirmation Friskolen
v. Sten Haarløv

14. maj kl. 10.00

Højmesse
4. søndag efter påske
v. Sten Haarløv

21. maj kl. 10.00

Højmesse
5. søndag efter påske
v. Sten Haarløv

25. maj kl. 10.00

Højmesse
Kristi Himmelfartsdag
v. Sten Haarløv

28. maj kl. 10.00

Højmesse
6. søndag efter påske
v. Steen Tygesen

4. juni kl. 8.15

Tysk gudstjeneste
Pfinxten
v. Matthias Alpen

4. juni kl. 10.00

Højmesse
Pinsedag
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

Påskeugen

13. april kl. 19.30

Aftengudstjeneste
- Skærtorsdag
v. Sten Haarløv

14. april kl. 10.00

Højmesse
- Langfredag
v. Sten Haarløv

16. april kl. 08.15

Tysk gudstjeneste
Ostersonntag
v. Matthias Alpen

16. april kl. 10.00

Højmesse
Påskedag
v. Sten Haarløv

17. april kl. 10.00

Højmesse
2. påskedag
v. Sten Haarløv

5. juni kl. 09.00

Gudstjeneste ved Pilgrimsbrønden
2. pinsedag.
Pinsevandring
v. Sten Haarløv og
Heine Holmgaard

11. juni kl. 10.00

Højmesse
Trinitatis søndag
v. Jens Arendt

18. juni kl. 10.00

Højmesse
1. søndag efter trinitatis
v. Sten Haarløv

25. juni kl. 10.00

Højmesse
2. søndag efter trinitatis
v. Hans Vitum Mikkelsen

2. juli kl. 10.00

Højmesse
3. søndag efter trinitatis
v. Jens Arendt
Kirkekaffe

2. juli kl. 14.00

Tysk gudstjeneste
3. Sonntag nach Trinitatis
v. Günther Barten

9. juli kl. 10.00

Højmesse
4. søndag efter trinitatis
v. Jens Arendt

16. juli kl. 10.00

Højmesse
5. søndag efter trinitatis
v. Eberhard Harbsmeier

23. juli kl. 10.00

Højmesse
6. søndag efter trinitatis
v. Sten Haarløv

30. juli kl. 10.00

Højmesse
7. søndag efter trinitatis
v. Sten Haarløv

Kalender

Se omtale inde i bladet

Søndag den 26. marts

Kirkefrokost efter højmesse

Onsdag den 29. marts

Kl. 19.30 Klosteraften

Torsdag den 30. marts

kl. 10.15 Gudstjeneste på Lindevang

Søndag den 2. april

kl. 19.30 Oratoriet »Luther og den røde konge«

Onsdag den 5. april

kl. 19.30 Filmaften i Den Gamle Biograf

Onsdag den 5. maj

kl. 19.30 Klosteraften i kirken

Søndag den 9. april

Ny udstilling i Dormitoriet

Fredag den 14. april

kl. 16.00 Koncert

Søndag den 16. april

kl. 14.00 Kunstrunden

Tirsdag den 25. april

kl. 19.00 Menighedsrådsmøde

Onsdag den 26. april

kl. 20.00 Koncert

Torsdag den 27. april

kl. 10.15 Gudstjeneste på Lindevang

Onsdag den 3. maj

kl. 19.30 Klosteraften / Koncert

Tirsdag den 9. maj

kl. 16.45 Plant et træ

Søndag den 14. maj

kl. 20.00 Koncert

Tirsdag den 16. maj

kl. 19.00 Menighedsrådsmøde

Onsdag den 17. maj

kl. 19.30 Højskolesangaften i Kapitelsalen

Torsdag den 18. maj

kl. 20.00 Koncert

Søndag den 21. maj

kl. 16.00 Koncert

Tirsdag den 30. maj

kl. 20.00 Koncert med Stig Rossen

Torsdag den 1. juni

kl. 10.15 Gudstjeneste på Lindevang

Mandag den 5. juni

kl. 04.48 Pinsevandring

Mandag den 5. juni

kl. 14.00 Grundlovs møde i Slotshaven

Fredag den 16. juni

Ny udstilling i Dormitoriet

Tirsdag den 20. juni

kl. 19.00 Menighedsrådsmøde

Tirsdag den 4. juli

kl. 17.30 Udvidet aftensang

Onsdag den 5. juli

kl. 20.00 Sommerkoncert

Onsdag den 12. juli

kl. 20.00 Sommerkoncert

Onsdag den 19. juli

kl. 20.00 Sommerkoncert

Onsdag den 26. juli

kl. 20.00 Sommerkoncert

Se kalender på
www.loegumkloster-kirke.dk

www.loegumkloster-kirke.dk

Hver onsdag kl. 17.30
NADVERGUDSTJENESTE